



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 443/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. júla 2014 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti UNOLES, s. r. o., Zlatovská 2211, Trenčín, zastúpenej advokátskou kanceláriou SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o., Šoltéssova 14, Bratislava, konajúcou prokuristom a advokátom JUDr. Milanom Gocníkom, LL.M., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 168/2011 z 15. novembra 2012 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 1 Sžr 12/2013 z 18. februára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti UNOLES, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. mája 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti UNOLES, s. r. o., Zlatovská 2211, Trenčín, (ďalej

len „sťažovateľka“) pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 S 168/2011 z 15. novembra 2012 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní sp. zn. 1 Sžr 12/2013 z 18. februára 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že *«Obvodný pozemkový úrad v Žiari nad Hronom (ďalej len „obvodný pozemkový úrad“) nariadil dňa 6. 3. 1996 podľa ust. § 7 zákona č. 330/1991 Z. z. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úpravách, pozemkovom fonde a pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon o pozemkových úpravách“) prípravné konanie pozemkových úprav v katastrálnom území S., v priebehu ktorého boli prerokované podmienky, dôvody pozemkových úprav, obvod pozemkových úprav a rozsah vyňatia pozemkov z obvodu pozemkových úprav. Na základe svojich zistení dňa 14. 6. 1996 nariadil rozhodnutím ... podľa ust. § 8 Zákona o pozemkových úpravách pozemkové úpravy. Ďalej v konaní schválil všetky úvodné podklady a došlo k vypracovaniu projektu pozemkových úprav, ktorý bol dňa 31. 5. 2010 zverejnený v obci S.*

Proti projektu pozemkových úprav podalo Pozemkové spoločenstvo poľnohospodárskych a lesných pozemkov a urbárikov obce S. (ďalej len „Pozemkové spoločenstvo“) námietku, ktorou namieta, že podľa projektu pozemkových úprav je novonavrhovaná cesta parcely nového stavu vo vlastníctve sťažovateľa, čím bude obmedzený prístup k pozemkom v tomto katastrálnom území.

Obvodný pozemkový úrad námietku predložil na rozhodnutie Krajskému pozemkovému úradu v Banskej Bystrici (ďalej len „Krajský pozemkový úrad“), ktorý rozhodnutím 2010/00351 - 2 zo dňa 27. 9. 2010 námietke nevyhovel. Pozemkové spoločenstvo podalo odvolanie voči rozhodnutiu..., na základe ktorého došlo k preskúmaniu

rozhodnutia... Ministerstvom, ktoré predmetné rozhodnutie zrušilo a vec vrátilo na nové prejednanie a rozhodnutie.

Krajský pozemkový úrad následne vydal rozhodnutie zo dňa 10. 3. 2011, ktorým vyhovel námietke podanej Pozemkovým spoločenstvom a rozhodol o vyčlenení parcely nového stavu ako spoločného zariadenia a opatrenia do vlastníctva obce (ďalej len „rozhodnutie KPU“). Proti Rozhodnutiu KPÚ podal odvolanie sťažovateľ. Krajský pozemkový úrad postúpil odvolanie nadriadenému orgánu, t. j. Ministerstvu, čo oznámil sťažovateľovi listom zo dňa 26. 4. 2011.

Ministerstvo nevyhovelo odvolaniu sťažovateľa a dňa 11. 7. 2011 vydalo rozhodnutie. Sťažovateľ následne podal žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, ktorá bola porušovateľom v druhom rade zamietnutá rozsudkom súdu prvého stupňa. Následne podal sťažovateľ voči rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, ktorému však odvolací súd, resp. porušovateľ v prvom rade nevyhovelo a rozsudok súdu prvého stupňa rozsudkom odvolacieho súdu potvrdil.».

Sťažovateľka argumentuje, že „zákon o pozemkových úpravách jasne stanovuje, že pozemkové úpravy sa vykonávajú vo verejnom záujme, v danom prípade však ide o záujem úzkeho okruhu osôb združených v pozemkovom spoločenstve, teda nie verejný záujem“. Vzhľadom na uvedené, ako aj na tvrdenú skutočnosť, že pozemkové spoločenstvo malo záujem „na sprístupnení pozemkov všetkým vlastníkom na miestach, kde žiadne pozemky nevlastní“, je sťažovateľka presvedčená o tom, že „konanie pozemkového spoločenstva a zároveň rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj rozsudok odvolacieho súdu je účelový a tendenčný“. Vyčlenenie parcely nového stavu z vlastníctva sťažovateľky ako spoločného zariadenia a opatrenie do vlastníctva obce (lesná cesta, pozn.) na základe schválených zásad pre umiestnenie nových pozemkov považuje sťažovateľka za protiprávne, zasahujúce neprimeraným spôsobom do jej vlastníckeho práva, a preto napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj napadnutý rozsudok najvyššieho súdu považuje za arbitrárny a porušujúci jej označené práva. V neposlednom rade sťažovateľka spochybnila aj formu priznanej náhrady, ktorá má spočívať v starostlivosti o lesnú cestu a jej údržbu, čo je podľa názoru sťažovateľky nepochybne neprimeraná a nedostatočná náhrada. Porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa názoru sťažovateľky spočíva v tom, že „rozhodnutia súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu sú založené na nesprávnej interpretácii a neúplnej, resp. chybnej aplikácii ust. čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a tým majú za následok porušenie základného práva Sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces“.

Sťažovateľka na základe uvedenej argumentácie v závere sťažnosti navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Ústavný súd Slovenskej republiky určuje, že rozsudkom Krajského súdu Bratislava zo dňa 15. 11. 2012, sp. zn. 1S/168/2011 a následne rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. 2. 2014, sp. zn. 1Sžr/12/2013, boli porušené základné ľudské práva Sťažovateľa a podľa čl. 46 ods. 1. Ústavy Slovenskej Republiky, podľa Článku 1 Protokolu č. 1 k Európskemu dohovoru o ľudských právach a článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu Bratislava zo dňa 15. 11. 2012, sp. zn. 1S/168/2011, v celom rozsahu zrušuje a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. 2. 2014, sp. zn. 1Sžr/12/2013, v celom rozsahu zrušuje a vec vracia Krajskému súdu Banská Bystrica na nové konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno pozbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva...

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní

odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Sťažovateľka v odôvodnení svojej sťažnosti predostrela jednak námietku arbitrárnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu a napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vo všeobecnosti, ďalej nedostatočné odôvodnenie týchto rozhodnutí, nesplnenie predpokladov na vyvlastnenie formou pozemkových úprav, z ktorého odvodzuje porušenie svojich označených práv.

1. K napadnutému rozsudku krajského súdu

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných

orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Pokiaľ ide o napadnutý rozsudok krajského súdu, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti tomuto rozsudku bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok, čo sťažovateľka aj využila. Označený rozsudok krajského súdu bol teda predmetom súdneho prieskumu najvyšším súdom. S prihliadnutím na to bolo preto potrebné túto časť sťažnosti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K napadnutému rozsudku najvyššieho súdu

2.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko

odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu možno považovať za dostatočné a presvedčivé. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu.

Najvyšší súd jasným a zrozumiteľným spôsobom na základe vykonaného dokazovania a z nich vyplývajúcich skutočností vyhodnotil, prečo považoval námietky sťažovateľky týkajúce sa nesplnenia predpokladov vyvlastnenia formou pozemkových úprav za nedôvodné. Závery najvyššieho súdu sa preto javia ako logické a presvedčivé. Je ústavne akceptovateľný názor najvyššieho súdu, že výhrady sťažovateľky uvedené v odvolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu sú nedôvodné. Poukázal pritom na to, že v zmysle zákona o pozemkových úpravách boli splnené predpoklady na vydanie rozhodnutia krajského pozemkového úradu, keďže návrhy a požiadavky boli riadne prerokované s vlastníkami vrátane sťažovateľky, pri schvaľovaní zásad na umiestnenie nových pozemkov bola dodržaná dvojtretinová väčšina vlastníkov reprezentovaných pozemkov (77,80 %, pozn.), aj účel spoločného zariadenia a opatrenia bol naplnený, pretože ide o lesnú cestu slúžiacu na sprístupnenie pozemkov (nielen pre tzv. „urbárikov“) a poskytnutá náhrada je tiež v súlade s § 11 ods. 19 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov, pretože v zmysle uvedeného ustanovenia za náhradu sa považuje aj vecné plnenie vo forme správy a údržby spoločných zariadení a opatrení. V závere najvyšší súd konštatoval, že nedošlo de facto k vyvlastneniu pozemku sťažovateľky bez náhrady a v rozpore so zákonmi a ústavou.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku najvyššieho súdu konštatuje, že námietky sťažovateľky o všeobecnej arbitrárnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sú neopodstatnené, pretože podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd

primerane reagoval na všetky námietky sťažovateľky predostreté v podanom odvolaní, vysporiadal sa s nimi spôsobom súladným s požiadavkami plynúcimi na kvalitu odôvodnení súdnych rozhodnutí z ustanovení čl. 46 ods. 1 ústavy i čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa názoru ústavného súdu nemožno najvyššiemu súdu vyčítať ani to, že by v odôvodnení svojho rozsudku dostatočne neobjasnil svoje interpretačné úvahy. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu tak poskytuje dostatočný základ pre jeho výrok.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že námietky sťažovateľky sú nespôsobilé v rámci meritórneho prerokovania sťažnosti priviesť ústavný súd k záveru o ústavnej vadnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu.

Vzhľadom na už uvedené ústavný súd dospel k záveru o nedostatku ústavne relevantnej súvislosti medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a sťažovateľkiným základným právom na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a jej právom na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), a preto sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2.2 K namietanému porušeniu práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Vo vzťahu k námietke porušenia práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpciu pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08).

Keďže ústavný súd sťažnosť v časti pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalšej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojho práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, bolo už len nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotno-právneho charakteru a ústavno-procesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia.

Keďže ústavný súd odmietol predloženú sťažnosť ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky nastolenými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2014